

Ämnesområde:

Mat, jordbruk

Motion 7:

Gynna hållbarare köttproduktion

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Mikael Johansson

E-post: mj8@spray.se

Sammanfattning:

Föreslagna åtgärder: Märkning av köttets (matens) ursprung även på restaurang.

För kund att se på t ex menyn.

Motiv och bakgrund: Köttproduktion anses ha stor miljöpåverkan i världen. Svenska producenter har striktare regler att följa än sina utländska konkurrenter. Antibiotikaanvändandet i andra länder och ökning av resistent bakteriestammar är mkt tungt vägande skäl.

I butiken är det lätt att se medan det på restaurang kan vara svårt. Mkt av den mat vi äter och vårt matsvinn sker på restaurang. Relativt hög andel av det som serveras idag kommer från länder som t ex Thailand eller Danmark.

Någon slags märkning på ex.vis menyn borde kunna vara obligatoriskt och i längden gynna närproducerat, det lokala näringslivet och minska importen av hormon- och antibiotikabehandlat kött.

<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/ekologiska-fotavtryck/kottguiden/1595300-wwfs-kottguide>

Tänkbara inblandade instanser och myndigheter:

Jordbruksverket

Livsmedelsverket

LRF

Motion 21:

Ge stadsodling åtminstone lika mycket utrymme som parkeringsplatser

Version: 2

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: Det finns ett ökande intresse för stadsodling, som delvis kan bidra till försörjning, men som främst ger livskvalitet. Det är ont om plats för stadsodlingar. Det finns planbestämmelser, som kräver

att parkeringsplatser anordnas. För att ge plats åt stadsodling borde det finnas åtminstone lika mycket och lika utspritt över stadsdelarna, som det finns parkeringsplatser. Inför bindande planeringsnormer, som ger stadsodlingen åtminstone lika mycket utrymme och spridning, som parkeringsplatser.

Föreslagna åtgärder: att riksdagen beslutar om bindande planbestämmelser, som säkerställer att odlingslotter för stadodling skapas i stadsdelarna i lika stor utsträckning, som det totala utrymmet som finns för fordonsparkering.

Motiv och bakgrund: För att öka försörjningsgraden, minska transporter och ge människor en direkt upplevelse av grunden för vår existens ger stadsodling ett bidrag. Stadsodling befinner sig i Sverige i sin linda och möjligheter ges, om de alls finns, ofta perifert i städerna. Stadsodlingen behöver integreras i hela stadsmiljön och ett sätt är att inom varje område åtminstone ge lika mycket utrymme som till bilparkeringar. Utrymmen för bilparkering kan beredas i källare och i parkeringshus. Odlingslotterna skall finnas på åtminstone lika stora ytor som parkeringarna i området oavsett om parkeringarna är under tak eller ej. Behovet av en sådan reglering är överhängande då den nu rådande trenden att förtäta städerna inkräktar på de grönytor som nu finns. Riksdagen bör besluta om bindande planbestämmelser för utrymmen för stadsodling till ytan åtminstone lika mycket som avsätts för parkering.

Motion 31: Högre konsumtionsskatt på nötkött!

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Gabriella Araya

Organisation: Fristad folkhögskola

E-post: Rodarose@gmail.com

Sammanfattning: Svenskarna äter mycket kött. närmare 90 kilo per pers och år, av det är över 20 kilo nötkött. Nötkött släpper ut över 25 kilo koldioxidkvivalenter per kilo kött. I jämförelse med fågel- (3 kilo Co2e) och fläskkött- (6 kilo CO2e) är konsumtion av nötkött något vi behöver minska. Idag är mat momsens 12% vilket är alldeles för lågt enligt mig. För att rädda klimatet måste vi agera nu!

Föreslagna åtgärder: Svenskarna äter mycket kött. närmare 90 kilo per pers och år, av det är över 20 kilo nötkött. Nötkött släpper ut över 25 kilo koldioxidkvivalenter per kilo kött. I jämförelse med fågel- (3 kilo Co2e) och fläskkött- (6 kilo CO2e) är konsumtion av nötkött något vi behöver minska. Därför föreslår jag

att konsumtionsskatten på nötkött höjs till 25%.

Motiv och bakgrund: Vi äter för mycket kött vilket leder till att temperaturen stiger högre och högre, vilket kan leda till ett stort katastrof.

Vi måste ta hand om vår miljö innan det är för sent.

<https://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/konsument/livsmedelskonsumtionisiffror/kottkonsumtionen.4.465e4964142dbfe44705198.html>

Motion 46: Regnskogarna får inte avverkas för att ersättas av palmoljaplantager

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ulla Björklund

Organisation: Klimataktion Stockholm

E-post: arstabacke@gmail.com

Sammanfattning: Palmolja har allt mer börjat användas som tillsats i matprodukter hygienprodukter. Den används även i biodiesel.

De senaste åren har omfattande regnskogs-arealer avverkats för att ersättas av palmoljaplantager. Syftet har varit att utvinna palmolja. Det har orsakat omfattande CO₂-utsläpp framför allt i Indonesien och Malaysia, men även i afrikanska och sydamerikanska längder. Regnskogarna fungerar normalt som kolsänkor, men avverkningsen orsakar nu i stället omfattande CO₂-utsläpp. Regnskogarna utgör också hemvist för många djur som nu pga avverkning hotas av utrotning

Föreslagna åtgärder:

Våra livsmedel och våra drivmedel bör ej baseras på palmolja

Information om palmolja-utvinningens konsekvenser bör förmedlas till hushållen. Särskilt informationsmaterial bör tas fram

Eventuell palmolja i matprodukter måste tydligt markeras/märkas så att konsumenterna ges möjlighet att avstå att köpa

Motiv och bakgrund: Vi bör stoppa uppköp av livsmedelsprodukter innehållande palmolja och inte använda palmolja som drivmedel.

Regnskogen är vad man kan kalla CO₂- sänka (träden tar upp mycket CO₂) När regnskogen avverkas för att ersättas av palmoljaplantager frigörs stora mängder CO₂, vilket orsakar klimatförändringar med stigande temperatur.

Regnskogen är också hemvist för djurarter som riskeras att utrotas

Referenser : (FAO, Food and Agriculture Organization of the United Nations) beräknar att mer än en fjärdedel av koldioxidutsläppen beror på avskogning, främst i tropikerna.²

Motion 87:

Matsvinnet måste minska i alla led från primärproduktion till hushåll

Version: 2

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ulla Björklund

Organisation: Klilmataktion

E-post: arstabacke.16@gmail.com

Sammanfattning:

Vår samlade matkonsumtion i Sverige genererar totalt utsläpp på 21 miljoner ton CO₂, varav mer än hälften av utsläppen sker i andra länder vilket beror på omfattande import av mat. (Jordbruksverket), 2001 Ref (1)

Föreslagna åtgärder: ?Fortsatt forskning för att både kunna beräkna och förstå omfattningen av matsvinn i primärproduktion, förädling, livsmedelstransporter, handel och konsumtion.

Följ upp om matsvinnet verkligen minskar i alla led inkl transporter

?Öka andelen av direktförsäljning från jordbruk till konsument.

Minska antalet matsorter

Informera om skillnaden mellan "bäst för" och "tjänligt till" -datum

Motiv och bakgrund: Ca en tredjedel av all mat som produceras för mänsklig konsumtion, går förlorad/eller

till annan användning, vilket motsvarar ca 1,3 miljarder ton mat / år. Men det är

osäkert i vilken omfattning man inkluderat svinn/onödiga förluster i

jordbruksprocesser, lagring och transporter Ref(2)(Food losses in primary production) I en

nordisk studie där man delade upp förlusterna i missad skörd, lagrings-svinn och transporter,

visade det sig att bland vegetariska produkter var svinnet högst för frukt och grönsaker. Ref (3).

Vår samlade matkonsumtion i Sverige genererar totalt

utsläpp på 21 miljoner ton CO₂, varav mer än hälften av utsläppen sker i andra länder vilket

beror på omfattande import av mat. (Jordbruksverket), Ref (4)(Jordbruksverket)

Motion 88:

En hållbar landsbygd och livsmedelsförsörjning

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ylva Lundkvist Fridh, Ewa Overmeer, Pella Larsdotter Thiel, David Bennet och Stephen Hinton.

Organisation: Hela Sverige ska leva, Omställningsnätverket.

E-post: ylva.lundkvist@helasverige.se

Sammanfattning: Idag förlitar Sverige sig på att försöka matbehov genom import och export. Ett klimatsmart samhälle behöver i högre grad anpassa regler efter och stimulera småskalig, lokal matproduktion.

Föreslagna åtgärder: -Ta fram en nationell strategi som stöttar självförsörjningsinitiativ och lokal produktion av livsmedel.

-Se över regelverket så att det blir lättare att starta och driva lokal och småskalig verksamhet, tillsynsavgifter m.m. måste anpassas till verksamhetens omfattning.
-Stimulera lokal upphandling genom regler som tar hänsyn till miljö, kvalitet och sociala aspekter.

Motiv och bakgrund: Resurser för omställning till ett mer hållbart samhälle finns på landsbygden. Här finns ytor och de förnybara naturresurserna som ger mat, energi, byggmaterial och industriråvaror. För ett skonsamt resursuttag krävs en befolkad landsbygd. Sverige behöver mer lokal produktion för lokal konsumtion. Kretsloppen ska så långt möjligt slutas i små cirklar, istället för att hårdhänt exploateras i storskaliga system och samlas i metropolerna medan avfallet sprids på landsbygden.

Den beslutade nationella livsmedelsstrategins företrädare ser ut att framförallt marknadsföra export för att öka livsmedelsproduktion och balansera importen som idag är ca 50 procent. 48 miljoner kronor är avsatt för att bli en gå till livsmedelsambassadörer i USA, Kanada, Japan/Sydkorea och Singapore, regionalt livsmedellexportprogram, analys av livsmedels exportpotential. Dagens livsmedelssystem är sårbart på många sätt genom den centraliserade produktionen och distributionen, beroende av fossila bränslen, konstgödsel och bekämpningsmedel. För ett samhälle som står rustat inför de globala utmaningarna inom energi, ekonomi och ekologi behövs snarare ökad självförsörjning och satsningar på småskalig ekologisk lokal produktion, t ex andelsjordbruk. Bygg inte på åkermarken, den behövs för produktion av livsmedel och energi.

De gröna småföretagen, lokala utvecklings- och omställningsgrupperna måste få goda möjligheter att skapa hållbara lösningar som ger oss alla lokalt producerad mat och energi och andra produkter med korta avstånd mellan producent och konsument. Dagens upphandlingsregler tolkas på sätt som utgör hinder mot att offentliga verksamheter köper in med hänsyn till miljö, kvalitet och sociala aspekter. Regler (till exempel tillsynsavgifter) anpassas efter storskaliga verksamheter, vilket gör det omöjligt för mikro- och småföretag att konkurrera. Detta måste ändras.

Landsbygdsriksdagen 2014 tog genom en Open Space-process fram ett landsbygdspolitiskt program, bland annat innehållande denna motions förslag, som vi föreslår att även Klimatriksdagen ska bifalla.

Motion 101:

Den lokala livsmedelsproduktionen bör stärkas och utvecklas

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Göran Jacobsson, Ulla Björklund

Organisation: Klimataktion

E-post: gorjac.5@hotmail.com

Sammanfattning: Hälften av Sveriges livsmedelskonsumtion kommer från importerade livsmedel, vars miljöbelastning är svår att beräkna

Sverige skulle kunna öka sin självförsörjningsgrad genom att ta tillvara mer odlingsmark

För att kunna öka självförsörjningsgraden krävs att öka stödet för lokala producenter och att utveckla försäljning av närodlat produkter

REKO-ringar är ett bra exempel

Föreslagna åtgärder: För att ge de mindre jordbruken större möjligheter att överleva, bör man utveckla former för direktförsäljning till konsumenter.

En modell för direktförsäljning är att organisera lokala producenter och konsumenter i så kallade Rekorningar.

Sverige bör ge stöd till landsbygdsutveckling, som främjar lönsamma och livskraftiga företag och aktiva bönder

Motiv och bakgrund: Industrijordbruken är oljeberoende och inriktade på odling av monokulturer. Vi måste ställa om till ett annat jordbrukssystem som inte längre kan vara fossilberoende och som måste drivas på ett sätt som inte utarmar jorden. Vi skulle kunna expandera vår jordbruksmark för att producera mera lokalt och på ett hållbart sätt. Lokal försäljning tex genom REKO-ringar är ett sätt att gynna lokal matproduktion och minska transporterna. Det skulle också kunna bidra till utveckling och fler arbetstillfällen på landsbygden. Både Jordbruksverket och Livsmedelsverket behöver medverka i omställningen.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 112: Inför miljöskatt på handelsgödsel

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Göran Jacobsson, Ulla Björklund

Organisation: Klimataktion

E-post: gorjac5@hotmail.com

Sammanfattning:

Om vi i Sverige menar allvar med de internationellt uppsatta klimatmålen behövs en ny jordbrukspolitik som gradvis ställer om dagens konventionella jordbruk till ett hållbart, klimatsmart och ekologiskt jordbruk.

En skatt på handelsgödsel bör användas för att påbörja omställningen av jordbruket från konventionell odling till hållbar odling med minskade CO2-utsläpp.

Dessa skattemedel bör föras tillbaka till jordbruket som stöd för omställningen

Föreslagna åtgärder:

Inför en miljöskatt på användning av handels-gödsel.

Skatten ska öronmärkas för att användas som omställningsbidrag till jordbrukare som vill ställa om till hållbart jordbruk.

Motiv och bakgrund: Den specialisering som skett inom det konventionella jordbruket har lett till skapandet av stora monokulturer där den biologiska mångfalden hotas och artrikedomen av växter och djur minskar. Det är viktigt att slå vakt om att dessa ekosystem ej försvagas. De jordbruksföretag som

bryter mot dessa miljömål bör därför beskattas.

Handelsgödsel kan orsaka övergödning och klimatpåverkan

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 130: Förbjud jordförbättring med avloppsslam

Version: 2

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Björn Idar och Elisabeth Rosenborg

E-post: bjorn.idar40@gmail.com

Sammanfattning: Avloppsslam från våra reningsverk tillåts förgifta våra jordar, en orealistisk lösning på ett deponiproblem.

Föreslagna åtgärder: Att sprida kemikaliebemängt slam på våra åkrar måste förbjudas. Separata avloppssystem bör planeras in i framtida stora byggprojekt.

Motiv och bakgrund: Att tillåta kemikaliebelastad fisk från Östersjön som hönsfoder vid ekologisk äggproduktion är förvånansvärt. Att fisken används vid laxodling är välkänt och kanske ekonomiskt försvarbart eftersom man kan välja bort laxen som föda. Att däremot betala höga priser för ekologiskt odlad mat, producerad på mark som är jordförbättrad med avloppsslam från kommunala reningsverk, är oacceptabelt. Att tillåta detta är ett svek mot våra barn, såväl som mot kommande generationer. Efter att ha betraktat en lista på vad som hamnar i våra reningsverk kan vem som helst få panikångest. Inte bara hushållskemikalier hamnar där utan även en viss mängd industriavfall.

Endast en bråkdel av kemikalier och tungmetaller kan tas omhand med modern teknik och tillgängliga ekonomiska medel. Östrogen från p-piller är ett intressant omdebatterat problem i Japan där avloppsvatten återanvänds som dricksvatten. En enda rimlig förklaring till denna skandalösa hantering är det gigantiska deponiproblemet. Ett alternativ skulle kunna vara att jordförbättra skogsmark efter kalhyggen. Problemet är påverkan på grundvattnet. Ett annat förslag är att komprimera och torka det för användning som isoleringsmaterial i hus. Frågan är vem som vill bo i dessa? Ett realistisk men avlägset alternativ är att förgasa det tillsammans med övrigt avfall i en så kallad plasmprocess. Mer om detta i motion nr.75.

Motion 148:

Ny nationell livsmedelsstrategi som sätter klimatet först

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Britt Andersson, Kennet Öhlund

Organisation: Omställning Borås

E-post: omstallningboras@gmail.com

Sammanfattning: Klimatsmart mat är:

Mer vegetarisk än maten vi i genomsnitt äter nu
Närodlat för att minska transporter
Den äts upp och kastas inte

Det jordbruk och den matproduktion som utgår från ovanstående punkter har många andra goda konsekvenser utöver att bidra till att hejda mänsklighetens utsläpp av växthusgaser: tryggare och säkrare matförsörjning genom ökad självförsörjningsgrad, återuppodling av landsbygden ger arbetstillfällen, är bra för den biologiska mångfalden genom inriktning på småskalighet och ekologisk odling.

Föreslagna åtgärder: Sverige får en ny livsmedelsstrategi som i varje del sätter klimatet först

I arbetet med att ta fram denna strategi ska våra förslag enligt text i "Sammanfattning" och "Motiv och bakgrund" utvärderas och inarbetas i strategin om du bedöms leda till att klimatet först-principen stärks.

Motiv och bakgrund: Följande goda idéer kan bli en viktig del av en ny livsmedelsstrategi.

Staten och kommunerna ska kräva klimatdeklaration av upphandlade livsmedel. Livsmedelsbranschen kan behöva stöttas i att ta fram certifierade mätmetoder. Livsmedelsbranschen ska redovisa klimatavtryck för konsumentledet. Restauranger och kaféer ska göra detsamma.

Kommuner ska stötta och uppmuntra lokala initiativ ekonomiskt och på andra sätt - när det gäller till exempel: stadsodling, upplåtelse av kommunal mark för husbehovsodling, halv- eller helprofessionell odling, plantering av allmänna trädgårdar och delningsträdgårdar.

Odling av traditionella och nya sorter av ärter, bönor, linser och andra proteinrika växter ska uppmuntras praktiskt och ekonomiskt - av kommuner och myndigheter. Forskning kring växtodling enligt ovan ska också stöttas.

Skolsystemet som helhet har en nyckelroll för att återuppodla landet. Matproduktion som eget skolämne kan vara en möjlighet, eller ändrad/utökad kursplan i ämnet hem- och konsumentkunskap.

Motion 158:

En global livsmedelsstrategi - för en politik med agroekologiska principer

Version: 4

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Afrikagrupperna, FIAN Sverige, Framtidsjorden, Folk och Frö, Jordens vänner, Latinamerikagrupperna, Svalorna Indien Bangladesh

E-post: karin.ericsson@sal.se

Sammanfattning: Sverige behöver en "global" livsmedelsstrategi som grundar sig i klimat-, demokrati-, rättvis- och rättighetsaspekter och utifrån den föra en politik som stärker produktion och distribution med agroekologiska principer. Sverige bör även i EU verka för att mark- och naturresursförvaltning har dessa aspekter samt integrerar sociala, kulturella, ekologiska och ekonomiska värden. Vidare bör Sverige, i alla internationella sammanhang som rör livsmedelssystemet, driva en politik som prioriterar klimat-, hållbarhetsperspektiv och samhällsnytta framför kortsiktig ekonomisk vinning.

Föreslagna åtgärder: Att Sveriges regering utformar en livsmedelsstrategi som utgår från klimat-, demokrati-, rättvis- och rättighetsaspekter samt agroekologiska principer.

Att Sverige i alla internationella förhandlingar som berör livsmedelssystemet driver en politik som prioriterar klimat- och hållbarhetsperspektiv, mänskliga rättigheter och samhällsnytta framför kortsiktig ekonomisk vinning.

Motiv och bakgrund: Dagens globala livsmedelssystem (produktion, förädling, distribution och konsumtion) har en enorm klimatpåverkan och står för 44-57% av de totala CO₂-utsläppen.¹ För att åtgärda klimatpåverkan hos vårt nuvarande livsmedelssystem så måste vi se till systemet i sin helhet.

Dagens ohållbara livsmedelssystem är en konsekvens av internationell och nationell politik på flera områden som skapat ett starkt globaliserat livsmedelssystem som gynnar ett storskaligt industriellt jordbruk och leder till att makt koncentreras hos ett fåtal transnationella företag som får kontroll över hela kedjan i livsmedelssystemet. Vi är idag inlåsta i detta system som leder till negativ klimatpåverkan, ett undergrävande av mänskliga rättigheter, minskad biodiversitet och förstärker orättvisor på grund av strukturer som är inbäddade i produktions- och handelsmodeller. Vi måste angripa dessa strukturella problem och systematiska ojämlikheter i termer av rättigheter och demokratisk kontroll över mark och territorium, fröer och andra naturresurser för att komma till bukt med livsmedelssystemets klimatpåverkan.

Ständigt växande vetenskapliga resultat påvisar att agroekologiskt² jordbruk är det mest effektiva sättet att både motverka klimatförändringen samtidigt som det skapar bättre förutsättningar för klimatanpassning och resiliens.³ Ett livsmedelssystem som grundas i agroekologiska principer och metoder innebär samtidigt nödvändiga förändringar som gör att exempelvis rätten till mark garanteras och att naturresurser förvaltas på ett hållbart och rättvist sätt. Den agroekologiska modellen organiserar jordbruk, förvaltning och distribution på ett sätt som omfördelar makten och stärker rättighetsperspektivet.⁴ Ett ständigt ökande antal rapporter visar att det är fundamentalt att säkra småbrukare och urfolks tillgång till mark och skog för att bekämpa klimatförändring, marginalisering och fattigdom, bevarande av kulturer och biodiversitet.⁵ Ett hållbart livsmedelssystem bör således fokusera på småskaliga producenters centrala roll.

Sverige måste verka för ett livsmedelssystem som är utformat i koherens med de internationella avtal vi står bakom inom klimatet och mänskliga rättigheter.⁶ Beslutsfattande som rör livsmedelssystemet på

något sätt måste alltid utgå från klimatmål och demokratiska principer. Detta kan göras genom nationell politik och genom att driva en politik i EU och multilaterala instanser som WTO.

Den livsmedelsstrategi som antogs i Sverige 2017 speglar tendenser som är orsaken till dagens ohållbara globala livsmedelssystem. Den saknar en global hållbarhets- och rättighetsanalys samtidigt som den inte stakar ut riktningen för nödvändiga och akuta förändringar för en hållbar nationell produktion och en levande landsbygd. Medan strategin slår fast att svensk livsmedelsproduktion är en förutsättning för att flera av de svenska miljö kvalitetsmålen ska kunna nås⁷ så försämras villkoren för densamma av en politik som inte gynnar småskaliga producenter och ett verkligt långsiktigt jordbruk. För att säkerställa att den svenska livsmedelsproduktionen ska kunna växa och fortsätta hålla den höga standard som näringsdepartementet anser att den har, så bör förändringar i politiken genomföras för att garantera ett hållbart, klimateffektivt och rättighetsbaserat livsmedelssystem.

I strategin konstateras också att den svenska livsmedelsproduktionen under de senaste åren fått allt svårare att hävda sig på marknaden.⁸ Detta konstaterande speglar det i grunden felaktigt perspektiv som också orsakat situationen. Livsmedel bör inte ses som en handelsvara eftersom mat är en mänsklig rättighet och livsmedelsproduktionen är direkt kopplad till en rad olika rättigheter. Det är snarare ett centralt element i byggandet av ett hållbart och demokratiskt samhälle och måste planeras därefter. Strategins påstående bidrar till att undergräva demokratiska värden och saknar en hållbarhetsanalys. För att livsmedelskedjan ska kunna maximera det bidra till samhället som strategin förespår genom sysselsättning, hållbar tillväxt och kollektiva nyttigheter så måste all politik kopplad till livsmedelssystemet också prioritera samhällsnyttiga värden före kortsiktig ekonomisk vinning.

Sverige behöver därför revidera sin livsmedelsstrategi. En ny strategi bör grundas i en global analys som utgår från klimat-, rättvis- och rättighetsaspekter och leda till en politik som gynnar hållbar lokal produktion och distribution samt stärker demokratiska värden. Sverige bör i alla internationella förhandlingar som rör livsmedelssystem driva en politik som prioriterar hållbarhetsperspektiv, klimataspekter, mänskliga rättigheter och samhällsnytta framför kortsiktig ekonomisk vinning. Naturresurser och matproduktion bör ses som förutsättningar för mänskliga rättigheter istället för handelsvaror. Till exempel genom att i EU verka för ett rättighetsbaserat ramverk för mark- och naturresursförvaltning som integrerar sociala, kulturella, ekologiska och ekonomiska värden.⁹

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 170:

Fiska inte i grumligt vatten ? fiska på land!

Version: 2

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Bertil Hagström

Organisation: Läkare för Miljön

E-post: hagstrom.bertil@gmail.com

Sammanfattning: Många fiskbestånd i världen gränsar till utrotning. Vattenbruk med odling av fisk, är mest effektivt för animalisk köttproduktion utifrån biologisk resurseffektivitet. Landbaserade fiskodlingar är etablerade idag i många icke-europeiska länder. Tekniken finns.

I slutna kretslopp återförs avfallet till åkrarna som högvärdig gödsel. Risken minskar för smittspridning. Regler och förordningar måste koordineras, myndigheterna samverka och EU regler ändras. Stöd till vattenbruksproducenter måste utvecklas. Nationella livsmedelsstrategin 2017 menar att vattenbruket har stor utvecklingspotential

Föreslagna åtgärder: -Utveckla statliga bidrag till klimatsmarta fiskproducenter som utnyttjar kretslopp optimalt

-Utred åtgärder så att vattenbruk utvecklas till att klara en kravbild motsvarande prestanda i landbaserat vattenbruk.

-Förenkla regler och förordningar, koordinera samverkan mellan myndigheterna

-Utred etiska aspekter i hantering av fisk och slaktmetod

-Verka för spårbarhet och märkning av all fisk

Motiv och bakgrund: Det torde vara välkänt att vi dels äter alldeles för mycket kött i framförallt den industrialiserade

världen samtidigt som våra världshav utsätts för avancerat rovfiske. Fiskbestånden i stora delar av världen är på gränsen till utarmning och utrotning. Vattenbruk, det vill säga odling av fisk (och musslor), är då ett produktionssätt för animaliskt protein som kommer att bli allt viktigare. Ur miljösynpunkt är det odling på land som högst sannolikt kommer att vara prioriterat i förhållande till odling av fisk i kassar i havs- eller sjömiljö. Det sistnämnda sättet har påtagliga nackdelar i form av ytterligare belastning av vattenmiljöer med bland annat foderrester, urin/avföring från fisken. Odlad fisk är vårt mest effektiva sätt för köttproduktion utifrån biologisk resurseffektivitet. Det torde vara i samklang med samhällets efterfrågan på klimatsmart mat som produceras på ett hållbart och resursbesparande och antibiotikafritt sätt, men det måste vara såväl ekonomiskt som ekologiskt bärkraftigt.

FAO räknar med, i takt med ökad kunskap om animalieproduktionens negativa effekter på miljön, att köttkonsumtionen i världen kommer att minska framöver allt medan fisk- och skaldjurskonsumtionen kommer att öka från 28 till 31 %. Samtidigt torde ordinärt fiske minska från 25 % till 17 % medan man räknar med att akvakulturen ökar från 3 % till 14 % av all animalieproduktion. Dock, EU står för endast 2,5 % av den globala vattenbruksproduktionen. Odlad fisk står för 18 % av fiskkonsumtionen i Europa, medan motsvarande siffra globalt är cirka 50 procent. Behovet av att utveckla vattenbruket i Europa är alltså stort, särskilt då tillgången på vildfångad fisk blir allt mer begränsad.

För hållbar och ekologisk fiskproduktion gäller, liksom för jordbruket, att näringsämnen ingår i spårbara kretslopp och att energin är förnybar. Istället för att bidra till att övergöda havet, som konventionell fiskuppfödning gör, återför man i landbaserad fiskodling avfallet till åkrarna i form av högvärdig gödsel.

Näringsringen ger ett nettobidrag till livsmedelsförsörjningen och verksamheten leder inte till en icke-reversibla förändringar av omgivande ekosystem, som i öppna kassar?-system.

Avancerade landbaserade fiskodlingssystem har inga stora problem idag. Tekniken är mogen.

Kostnaderna sjunker och är nästan i paritet med öppna kassar?-system, om man räknar med alla kostnader från odlingen till tallriken. I stort sett alla miljöproblem kring fiskodling hanteras om man föder upp i slutna landbaserade system.

Men, vilket system man än använder, så kvarstår dock att födan till fisken man matar ofta utgörs av annan fisk som tas upp ur haven. Såvida det inte är gräsätande eller allätande fiskar, som t. ex. olika malar och karpas som föds upp. Med andra ord är det gräsätande eller allätande fisksorter som bör prioriteras.

Till konsumenternas fördel är att denna typ av fiskproduktion kan leverera färsk fisk året runt, men det är det givetvis också så att marknaden och priset blir avgörande om fiskodling på land är något som konsumenterna är villiga att betala för.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 171:

Inför policy om helvegetarisk mat för offentlig förvaltning

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Amanda Tas, Daniel Halldorf, Rebecka le Moine

E-post: tas.amanda@gmail.com

Sammanfattning: Maten står för ca 25 % av medelsvenskans klimatpåverkan (Naturvårdsverket, 2008). Kött är det livsmedel som har störst miljöpåverkan. Den globala köttproduktionen står för nästan 15 procent av alla växthusgaser vilket är ungefär en lika stor andel som hela transportsektorn står för. Därför är det nödvändigt att köttkonsumtionen minskar till förmån av helvegetarisk mat (dvs. mat utan kött, fisk, mjölk och ägg).

Föreslagna åtgärder: För att öka takten för klimatomställningen behöver den offentliga förvaltningen i Sverige (kommuner, landsting och statliga myndigheter) införa en policy om att enbart servera helvegetarisk mat till alla anställda och förtroendevalda vid möten, sammanträden, konferenser och seminarier.

Motiv och bakgrund: Kött och andra animaliska produkter har en mycket stor miljöpåverkan. Boskapssektorn bidrar till ett flertal miljöproblem – klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, vattenförorening och övergödning (Steinfeld et al., 2006). Den globala köttproduktionen står för nästan 15 procent av alla växthusgaser Gerber et al., 2013). Det är ungefär lika stor andel som alla bilar, båtar, flyg och resten av hela transportnäringen står för (IPCC, 2014; SVT Nyheter, 2014-08-25). I beräkningen ingår allt från metangas från idisslarnas matsmältning, till gödsel, avverkning av skog för att bereda odlingsmark, odling av djurfoder och transporter av djur och kött (Gerber et al., 2013).

Det går åt upp till 10 gånger mer energi för att producera kött än att producera spannmål. Mer än 1/3 av den globala odlingsbara marken i världen används till att odla djurfoder på. Ca 97 % av all världens sojamjöl används som djurfoder. Odlingen av sojabönor i Brasilien tränger bort både regnskog i Amazonas och den tropiska savannen Cerrado.

Boskap finns numera på 30 % av jordens landyta. Detta bidrar till avskogning, överbete och erosion. Hela 70 % av de skogar som huggits ner i Amazonas har omvandlats till betesmarker (Steinfeld et al., 2006). I en värld där matbrist råder i fattiga delar av världen, är köttproduktion ett ineffektivt sätt att mätta världen.

Klimat- och miljöpåverkan från fisk sker främst vid själva fångsten och det är också där den största energiåtgången sker (Naturvårdsverket 2008). Bottentrålning den vanligaste fiskemetoden i Sverige och är ett av de största hoten mot havens fiskebestånd med stora bifångster som följd (Naturskyddsföreningen 2016). Hela 87 % av världens marina fiskebestånd är helt exploaterade (57 %) eller överexploaterade (30 %). De flesta av världens topp 10 fiskarter som exempelvis olika arter av tonfisk och japansk anjovis är helt exploaterade (FAO, 2012). Klimatbelastningen per kg rå fiskfilé kan motsvara utsläppen från kyckling- och griskött. Klimatpåverkan från den odlade fisken beror främst på hur stor andel animaliskt foder (t.ex. fiskfoder) eller soja som den utfodras med (Naturvårdsverket 2008).

Den offentliga förvaltningen bör agera föredömligt i klimatomställningen och genom att införa en policy om en helvegetarisk mat på möten, sammanträden, konferenser och seminarier vore det ett stort steg i rätt riktning.

Referenser:

FAO (2012). The State of World Fisheries and Aquaculture 2012; <http://www.fao.org/3/a-i2727e.pdf>

Gerber, P.J., Steinfeld, H., Henderson, B., Mottet, A., Opio, C., Dijkman, J., Falcucci, A. & Tempio, G. (2013). Tackling climate change through livestock – A global assessment of emissions and mitigation opportunities. FAO, Rome; <http://www.fao.org/3/a-i3437e.pdf>

IPCC (2014). Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change; https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg3/ipcc_wg3_ar5_summary-for-policymakers.pdf

Naturskyddsföreningen (2016). Fiska för framtiden – om bottentrålning i svenska vatten och vad som kan göras för att minska den; <https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/rapport-bottentralling-fiska-for-framtiden-2016.pdf>

Naturvårdsverket (2008). Konsumtionens klimatpåverkan. Rapport 5903; <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-5903-3.pdf>

Steinfeld, H., Gerber, P., Wassenaar, T., Castel, V., Rosales, M. & de Haan, C. (2006). Livestock's long shadow. FAO, Rome; <http://www.fao.org/docrep/010/a0701e/a0701e00.HTM>

Schwarzer, S. (2012). Growing Greenhouse Gas Emissions Due to Meat Production. UNEP Global Environmental Alert Service; https://na.unep.net/geas/getUNEPPageWithArticleIDScript.php?article_id=92

SVT Nyheter (2014-08-25). Kött lika miljöfarligt som transporter, <http://www.svt.se/nyheter/vetenskap/kott-lika-miljofarligt-som-transporter>

Motion 172: märkning av mat som följer svensk lagstiftning och svenska miljömål

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Kari Littmarck-Sahlin

Organisation: medlem i Omställning Gävle

E-post: kari.littmarcksahlin@gmail.com

Sammanfattning: Enl. Upphandlingsmyndigheten

Importerad mat behöver endast uppfylla EU-gemensam lagstiftning, t.ex. minimidirektivet för djurskydd inom EU, för att få sättas på den europeiska marknaden och därmed säljas till svenska kommuner. Mat producerad i Sverige måste följa svenska produktionsregler som t.ex. är mer långtgående inom djurskydd än minimidirektivet för djurskydd inom EU.

Detta gör att den svenska maten ofta blir dyrare, vilket i sin tur hotar ansvarfull svensk matproduktion som tar hänsyn till klimatet både när det gäller djurskydd och jordbruk som följer miljömålen.

Föreslagna åtgärder: Vid upphandling av mat i offentlig verksamhet behövs vägledning för att kunna hitta den bästa maten, som tar hänsyn till djurskydd och ett hållbart jordbruk i enlighet med svensk lagstiftning

Detta bör även gälla alla oss konsumenter.

Det skulle kunna ske genom att utveckla en märkning typ "nyckelhål", "KRAV", "Fair trade", "Svenskt sigill" och skulle då kunna kallas för "klimatsmart" eller lik

Motiv och bakgrund: Självförsörjningsgraden i Sverige är endast 50%, men om vi även räknar med den nödvändiga importen av utsäde, frön, då vi inte har någon inhemsk fröodling, och av den onödiga importen av kemiska gödnings- och ogräs- och insektsmedel, så är vi ohållbart beroende av import. Vad händer om vi blir avskurna från import av olika anledningar? Myndigheten för kris- och beredskap är bekymrad.

Upphandlingsmyndigheten, Jordbruksverket, Miljömålen m fl har mycket information att komma med, men jordbrukarna måste få mera stöd att bruka jorden så att den kan ge näring åt våra livsmedel i generationer, då måste maten få kosta det den gör i det första produktionsledet, så att jordbrukare kan överleva och att nya unga jordbrukare ges möjlighet att odla den livsviktiga maten.

Och enligt det nuvarande sättet att tänka, så är det den offentliga upphandlingen av livsmedel och medvetna konsumenter som styr efterfrågan.

Där kan en märkning vara till hjälp.

Motion 176:

Gröna remsor för insekter och småfåglar

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Susanne Gerstenberg, Gunaino Enqvist, Lennart Johansson

E-post: susanne.gerstenberg@telia.com

Sammanfattning: Småfåglar flyger inte gärna över öppna ytor av rädsla för rovfåglar. De behöver skydd ca varje 100 meter. Grönytor/buskage som avbrott i dagens stora monokulturer ökar dessutom insektmångfalden som är förutsättningen för pollinering och småfågelmät.

Buskage håller åkerjorden på plats vid höst-, vinter- och vårstormar.

Försök med gröna remsor har gjorts i södra Halland 2017.

Föreslagna åtgärder: Genom statligt bidrag och lagstiftning:

jordbrukare måste

- lämna gröna remsor på stora åkrar ca varje 100 meter

och även

- skydda fälten mot vägarna med gröna remsor/buskage

Motiv och bakgrund: Insektdöden har pågått i decennier. Kletiga bilrutor är ett minne blott. En anledning är vårt storskaliga industriella jordbruk med kemikalieanvändning som tar död på de så kallade skadedjuren men också på de nyttiga insekterna som är avgörande för pollineringen. Minskningen av småfåglarna är alarmerande och är ett tecken på att inte bara deras livsförutsättning förstörs utan även människornas.

Lösningen är ekologiskt jordbruk som från vissa håll ifrågasätts. Övergången till ett kemikaliefritt jordbruk sker inte i en handvändning (jfr artiklar av Gunnar Rundgren). Att minska åker- och jordförstörelsen genom gröna remsor kan anses som ett steg i rätt riktning.

Motion 178:

Minska energiförbrukningen för mat

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Göran Rudbäck

E-post: goran.rudback@hotmail.com

Sammanfattning: Staden är fullständigt ohållbar ur klimatsynpunkt på grund av att den är just en stad en mycket hög koncentration av människor. För att minska sin klimatpåverkan må städens befolkning minimera energiförbrukningen för maten de äter. Utifrån vegetabiliska proteinkällors avsevärt lägre innehåll av smältbara proteiner jämfört kött, är det samhällsekonomiskt effektivare att med kött sörja för stadsbornas proteinbehov. Produceras köttet med metoder som minimerar energiförbrukningen blir proteinförsörjningen effektivast möjlig och stadsbornas klimatpåverkan från mat minskar väsentligt.

Föreslagna åtgärder: Ju större städer, desto större klimatbovar. För att minska sin klimatpåverkan må städernas befolkning äta mer kött som kostar minimalt med energi att producera.

Motiv och bakgrund: Staden är fullständigt ohållbar ur klimatsynpunkt på grund av att den är just en stad en mycket hög koncentration av människor. För att åstadkomma en så hög koncentration av människor som hittas i dagens stora städer räcker det inte med att transportenergin är billig, det krävs också att den tillgängliga effekten i energisystemet är tillräckligt hög. Ju större städer, desto större effektbehov - fler transporter per dygn. Givet fossilenergis utfasning må energiförbrukning och effektuttag minska, då kända alternativa energikällor näppeligen kan ersätta de fossila.

Animalier har högre näringskoncentration än vegetabilier för människor i runda slängar krävs det dubbelt så mycket ärtor och bönor som kött för att uppfylla människans proteinbehov. Att vi håller djur industriellt är en direkt konsekvens av industriell hållning av människor i städer. Att den industriella köttproduktionen och därför städerna lider av miljö- och djurskyddsmässiga problem är en konsekvens av tillgång till billig energi och ett ensidigt produktivitetstänkande. En hög koncentration av människor kan endast vidmakthållas genom tillgång till högkoncentrerad näring för människor och tillräcklig effekt till transportarbetet dessutom måste energin vara billig. Och här finner vi det största problemet med proteinalternativ som bönor och ärtor, de har relativt låg näringskoncentration för människor och är därmed mer transportkrävande än en blanddiet. Vegodieten är samhällsekonomiskt ineffektiv i svårt urbaniserade civilisationer, däremot är ärtor och bönor lämpliga att odla i anslutning till exempelvis bredbandsbullaerbyar men på undertecknads nordligare breddgrader torde skogsbetande idisslare likväl vara det säkraste proteinalternativet med tanke på lokalklimatet.

Jämförelseverktyget Global Warming Potential, GWP, används sedan Kyoto-avtalet för att göra olika klimatgastillskott jämförbara, men tyvärr leder sättet det används på till samhällelig suboptimering när olika insatser utvärderas. Orsaken står att finna i att GWP allt som oftast utanför sin definition, tillskott av klimatgas, vilket blir särskilt problematiskt för kortlivade klimatgaser som metan. En kontinuerlig produktion av nötkött ger inget tillskott av metan till atmosfären, däremot ger den en på årsbasis konstant nivå av metan i atmosfären och därmed en konstant klimatpåverkan.

I livscykelanalyser av matens klimatpåverkan, som Mat-Klimat-listan, redovisas produktens alla olika utsläpp inkorrekt som tillskott, inte alls deras faktiska klimatpåverkan. Orsaken står att finna i att livscykelanalyserna använder sig av ett individperspektiv och inte det populationsperspektiv som måste anläggas för att på gemensam grund jämföra olika utsläpp.

Kor får avkomma en gång per år, vilket betyder att lika många djur som föds per år måste slaktas för att inte besättningen ska öka eller minska i antal. En från år till år jämnstor flock ger en i princip konstant årsproduktion av metan. Det är först när vi ökar eller minskar populationens storlek som dess årliga produktion av metan förändras.

När koldioxidekvivalenter används för att jämföra olika växthusgaser, så jämförs över bestämd tid den klimatpåverkan en tillsats ett kilogram av valt ämne har jämfört med tillsatsen av ett kilogram koldioxid, under villkoret att bakgrunds nivåerna hålls konstanta. Om vi betraktar nötflocken ovan vet vi nu att produktionen av nötkött från en flock med jämn årlig storlek inte medför någon ökning av metanutsläpp. Det innebär att en konstant nivå av nötköttsproduktion på populationsnivå saknar koldioxidekvivalenter för metanproduktionen. En ökning av köttproduktionen ger följaktligen en engångshöjning av metanhalten, vilken är mätbar med GWP. Detta till skillnad från minsta lilla utsläpp av naturgas eller avgaser från förbränning av fossilt bränsle som alltid ökar mängden växthusgaser i atmosfären och är fullt ut mätbar med GWP.

Savory-institutet har utvecklat en metodik för lantbrukare som de kallar för Holistic Management vilket är en mycket effektiv metodik för att maximera produktionen av foderväxter och därmed köttproduktionen utifrån givna förhållanden och med minsta möjliga energitillskott. Utifrån det faktum att vårt samhälle måste ”energibanta” för att klara uppställda mål om minskad tillförsel av växthusgaser är betesbaserad köttproduktion med Holistic Management-metodiken sannolikt den minst energikrävande och mest hållbara livsmedelsproduktion vi kan åstadkomma i vårt land. Låter vi djuren beta i skogen, minskar energiförbrukningen än mer.

Motion 183:

4-promilleinitiativet

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Lena Nylund

Organisation: Klimatakion Sundsvall

E-post: lena_nylund@hotmail.com

Sammanfattning: Förslag på att införa en ny odlingsmetod som skapar ett hållbart jordbrukssystem.

Föreslagna åtgärder: att Jordbruksverket ska ta fram en jordbruksstrategi utifrån 4promilleinitiativet som kan förverkligas

Motiv och bakgrund: Enligt IPCC,FNs klimatpanel, räcker det inte med att minska koldioxidutsläppen för att hindra klimatförändringen.Vi måste också göra en nettominskning av den koldioxid som över lång tid befinner sig i atmosfären.En lösning av detta är ändrade jordbruksmetoder som innebär att kol lagras i matjorden.

Det är tanken bakom det s.k. 4 promilleinitiativet som undertecknades av 25 länder,däribland Sverige,och 75 andra aktörer på klimattoppmötet i Paris 2015.

Den brukningsbara jorden minskar kontinuerligt pga erosion,vattenbrist,försaltning,kemikalier,handels gödsel och urlakas på sitt näringsinnehåll-Över 50% av humusen(=kolet) har försvunnit från världens odlingsmarker.Men det finns alternativ!

Med den kunskap och odlingsmetoder som finns idag är det möjligt att skapa hållbara odlingsystem där man ökar mullhalten i jorden och binder kol i marken.

Motion 201:

Klimatdeklaration på livsmedel och tydliggör effekten av matsvinn.

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Belén Camarero del Río, Johanna Vahlby

E-post: belencamarerodelrio@gmail.com

Sammanfattning: Livsmedel har en betydande klimatpåverkan. Hur mycket vet vi inte eftersom livsmedelsprodukterna saknar en tydlig klimatmärkning. Om Sverige skall minska utsläppen från matsektorn måste allmänheten veta om koldioxidutsläppen och klimatpåverkan som varje produkt genererar. En viktig åtgärd är dessutom att öka insikten om matsvinnets klimatpåverkan. Det handlar inte endast om att ändra konsumtionen, utan även att minska den.

Föreslagna åtgärder: Införa en klimatmärkning för livsmedlens koldioxidutsläpp och klimatpåverkan. Öka medvetenheten kring matsvinnets betydande klimatpåverkan.

Motiv och bakgrund: Maten står idag för en betydande andel av utsläppen av växthusgaser. I Sverige står maten för ungefär en fjärdedel av de svenska utsläppen av klimatgaser. Utsläppen från livsmedel har minskat under de senaste decennierna, dock ökar utsläppen i andra länder genom ökad import. Naturvårdsverket underlagsrapport 2015 konstaterade att det finns en stor skillnad mellan olika livsmedels miljöpåverkan, där ändrade matvanor kan minska matkonsumtionens klimatpåverkan [1]. Om Sveriges regering vill förändra konsumtionsmönster för livsmedel måste tydligare åtgärder göras. Sverige är mogen att ta ansvar för att skapa ett förändrat beteende. Att tydliggöra klimatmärkning på livsmedel så att konsumtionen har en större möjlighet att förändras skapar inte bara minskade utsläpp av växthusgaser, utan kan även generera betydande hälsoeffekter. Då utbud och efterfrågan går hand i hand kommer efterfrågan att expandera om den svenska regeringen satsar på en ökad medvetenhet.

Enligt Naturvårdsverket förekommer matsvinn i hela produktions-, försäljnings och konsumtionskedjan för livsmedel och innebär att miljöbelastningen från livsmedelsproduktionen blir onödigt stor. Under 2014 uppkom ungefär 1,3 miljoner ton avfall. Att minska matsvinnet är idag enligt den svenska regeringen ett prioriterat område i den nationella avfallsplanen [2]. Ändå finns inga kontroller eller riktlinjer för hushåll, livsmedelsbutiker eller restauranger? Sverige kan inte svagt arbeta för att förändra konsumtionen av varor, förändringen måste även inkludera konsumtionsmönstret kring antal varor.

Vi behöver en regering som tydligt visar riktlinjer och engagemang kring matsektorns klimatpåverkan.

1. <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Konsumtion-och-produktion/Hallbar-mat/>

2. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Avfallsforebyggande-program/Matsvinn/>

Motion 206:

Styrmedel för minskad köttkonsumtion

Version: 3

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Anna Östergren, Johanna Lakso, David Kihlberg och Anders Friström

Organisation: Klimatavdelningen, Naturskyddsföreningen

E-post: anna.ostergren@naturskyddsforeningen.se

Sammanfattning: För att nå klimatmålen krävs styrmedel för att minska köttkonsumtionen.

Föreslagna åtgärder: Att riksdagen inför ekonomiska styrmedel för att minska köttkonsumtionen
Att riksdagen beslutar om att använda intäkterna från dessa styrmedel för att betala för ekosystemtjänster i jordbruket

Motiv och bakgrund: Livsmedelskonsumtionen i Sverige orsakar utsläpp av ungefär 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år, inklusive utsläpp i andra länder som har uppstått vid produktion och transport av livsmedel som konsumeras i Sverige. Det är lika mycket som utsläppen från alla inrikes transporter i Sverige. Trots det saknas det idag tydliga politiska mål och verkningfulla styrmedel för att minska matens klimatpåverkan, varför det kommer bli svårt eller omöjligt att uppnå riksdagens klimatmål utan ytterligare åtgärder. För att minska klimatpåverkan från livsmedelskonsumtionen är en minskning av köttkonsumtionen den mest avgörande åtgärden, kött står för tre fjärdedelar av livsmedlens klimatpåverkan. Som jämförelse finns en lång rad styrmedel för att minska den lika stora klimatpåverkan från transporter.

Samtidigt som köttkonsumtionen har en stor klimatpåverkan finns det också miljönyttor med viss djurhållning. Intäkterna från det/de styrmedel som införs bör därför användas för att betala för ekosystemtjänster i jordbruket, till exempel naturbete.

Motion 209:

Vi behöver en plan för att förverkliga Vegolandet Sverige!

Version: 3

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Moa Lindholm, Rosmarie Sundström

E-post: moa.lindholm@yahoo.se

Sammanfattning: Konsumtionen av animalier är ett välkänt hållbarhetsproblem. Allt fler lyfter fram en mer växtbaserad kost som en viktig del av lösningen på klimatfrågan. För att vi ska kunna gå mot en mer växtbaserad matkultur behöver dock vissa hinder adresseras. Vi identifierar tre avgörande frågor för denna omställning:

- Att vi hittar sätt att återföra näring från stad till land
- Att vi ökar produktion av växtbaserad mat
- Att vi hittar sätt att göra det svenska lantbruket ekonomiskt hållbart

Föreslagna åtgärder: att regeringen lanserar satsningen Vegolandet Sverige, med målen att:

- öka svensk växtproduktion för humankonsumtion, t.ex genom omställningsstöd till jordbruket och ökad upphandling av växtbaserad mat i offentlig sektor
- förbättra metoder för ökad användning av organiskt hushållsavfall/humangödsel som växtnäring
- förbättra möjligheter för lokala konsumtionskedjor och hållbarhetsinitiativ

Motiv och bakgrund: En mycket stor andel av Sveriges åkermark används idag till produktion av djurfoder. Till viss del är detta nödvändigt, då exempelvis vallodling har markförbättrande effekter och återför näring till jorden. Stallgödsel är dessutom avgörande för att vi ska kunna bedriva ekologisk produktion, då konstgödsel är förbjudet inom denna produktionsform. Växtbaserad konsumtion är beroende av att det finns ett hållbart sätt att återföra näring till marken. På vissa håll i Sverige har teknik utvecklats för att exempelvis kunna sprida avloppsslam eller rötade biobaserade hushållssopor på fälten. Detta är en mycket positiv utveckling som måste uppmuntras ytterligare, samt förbättras med avseende på att minska rester av oönskade ämnen.

Att det i dagsläget produceras relativt lite växtbaserad mat i Sverige avsedd för humankonsumtion är ett problem. En växtbaserad kost förutsätter nämligen i dagsläget en hög grad av import. Även om klimateffekterna av transporterna från denna import understiger den klimateffekt som konsumtionen och produktionen av svenskt kött bidrar med, så gynnas varken klimatet, konsumenten eller svenska lantbrukare av att Sverige går mot ett ökande importberoende. På kort tid har vår självförsörjningsgrad kraftigt minskat och trenden ser inte ut att vända av sig själv. Försök har gjorts, bland annat av forskare på SLU, där gårdar fått hjälp att ställa om sin produktion till att vara mer inriktad på växtproduktion. Detta har bland annat resulterat i att gårdarna kan föda många fler människor. Att ställa om ett lantbruk från att i huvudsak bedriva köttproduktion till att i huvudsak bedriva växtproduktion är dock en stor investering för den enskilde lantbrukaren. Att staten går in och stödjer en omställning mot större växtproduktion för humankonsumtion är därför viktigt för att inte den enskilde lantbrukaren ska betala priset.

Ett problem som svenska lantbrukare ställs inför är att hen verkar på en global marknad, samt att lantbrukaren på grund av hur livsmedelssystemet är utformat får en väldigt liten andel av det matpris som konsumenten betalar. Den senaste tiden har därför alternativa modeller börjat byggas upp, exempelvis i form av Reko-ringar, andelsjordbruk och lokala matkooperativ. Att sälja direkt till konsumenten, oavsett om det gäller privatpersoner, offentlig sektor eller företag, skulle därför kunna vara en viktig delstrategi i att finna lönsamhet för småskaliga lantbruk. Att hitta system för lokala livsmedelskedjor är något som vi från samhällets håll bör uppmuntra. För ökad produktion av växtbaserad mat och minskad import behöver detta främjas.

För att minska köttkonsumtionen är det viktigt att inta en pragmatisk hållning som ser helheten. Först när vi samverkar brett, från producent genom hela kedjan till konsumenten, och hittar nya kreativa lösningar kan vi förverkliga målet om en växtbaserad matkultur. Många kommuner har mål för att öka andelen ekologisk och närproducerad men vi ser att det även finns behov av att det införs mål för ökning av andelen växtbaserat i måltiderna. Eftersom den svenska produktionen inte matchar den ökade efterfrågan på växtbaserat, behövs en nationell politik som möjliggör en sådan utveckling. För att det ska bli lönsamt för jordbruk att ställa om till växtbaserad produktion behöver signalen från marknaden vara tydlig. Vi vill därför att Sverige ska ha som mål att bli ett växtbaserat land, precis som det finns mål om att bli ett fossilfritt land. Med en sådant mål drivs omställningen på ordentligt i den takt som nu krävs för att vi ska nå ambitiösa och helt nödvändiga klimat- och miljömål. Dagligvaruhandeln och den yngre generationen driver idag på vegotrenden vilket gör att det finns en öppning för att lansera ett paket för dessa åtgärder inom konceptet Vegolandet Sverige. Det skulle öka intresset för Sverige som en klimatsmart land i framkant som tar ett helhetsgrepp för att uppnå Parisavtalet.

Motion 216:

Ett klimatsmart ekologiskt och produktivt jordbruk

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Stellan F. Hamrin

E-post: stellan.hamrin@hotmail.com

Sammanfattning: Ekologiskt jordbruk förutsätter stora mängder naturgödsel, vilket i praktiken i vårt klimat måste produceras av nötboskap (och hästar). Nötboskap avger dock stora mängder koldioxid, vilket förvärrar klimatsituationen. Samtidigt utgör nötboskap och får förutsättningen för öppna landskap och biologisk mångfald och för produktionen av mejeriprodukter. Detta skapar en allvarlig målkonflikt mellan ekologiskt jordbruk och klimat, som måste hanteras.

Föreslagna åtgärder: Riksdagen

- tillsätter en utredning för att optimera livsmedelsproduktionen utifrån klimatnytta, betningstryck och val av djur
- ger SLU i uppgift att initiera pilotprojekt i olika delar av landet för att biträda utredningen
- utarbetar inom 10 år förslag till åtgärder för att skapa ett svenskt giftfritt jordbruk med minsta möjliga klimatpåverkan och oförändrat betningstryck

Motiv och bakgrund: Utsläppen av klimatgaser fortgår i oförändrad takt och möjligheten att uppnå 2-gradersmålet blir snabbt allt mindre. Nödvändigheten av att skapa ett jordbruk som minimerar utsläppen av klimatgaser (metan, koldioxid) blir allt viktigare om ett jordbruk med nötboskap överhuvudtaget ska vara möjligt. För att möjliggöra ett sådant jordbruk krävs omfattande åtgärder i närtid.

Jordbruket i Sverige står för 13 % av landets totala utsläpp av CO₂-ekv., varav runt 40 % (5 % av totalen) kommer från nötboskap. Eftersom de totala utsläppen måste minska med runt 10 % per år är det nödvändigt att också minska utsläppen från djurhållningen så mycket som möjligt. ”Enklast” vore att, som också föreslagits, upphöra med all produktion av främst nötboskap och får. Det vore teoretiskt möjligt att bibehålla dagens betestryck enbart med hästar, som bara avger 20 % så mycket CO₂-ekv. som nötboskap. Men det vore sannolikt oekonomiskt och skulle inte producera mejeriprodukter.

Det öppna landskapet med dess stora biologiska mångfald förutsätter betning av i första hand nötkreatur. Ekologiskt jordbruk förutsätter tillgång på naturgödsel i mycket stor omfattning. I landet finns 1,6 miljoner kor och 0,3 miljoner hästar medan den odlade arealen är 2,6 miljoner ha, som skulle kräva 3,9 miljoner djur för ekologisk odling med naturgödsel. Ekologisk odling av all mark skulle därför dubblera utsläppen av klimatgaser från betande djur. Det är inte rimligt.

Man måste hitta en balans mellan antalet betande djur och produktionen av grödor och lämpliga metoder för gödsling av de marker till vilka naturgödsel inte räcker. Det är rimligt att grödor odlas på bättre marker och att djur betar på mindre produktiva marker. Det kan dessutom finnas anledning att ta viss hänsyn till behovet av självförsörjning (inkl. egen energiproduktion), liksom till behovet av cirkulär ekologisk produktion på egen eller närliggande gård och gårdar för att optimera gödselanvändningen. Exempel på cirkulär produktion av helt olika slag är Norrbete (skogsbetande nötboskap, grönsaker, lokal försäljning) och Ängavallen (nötboskap, svin, grödor, restaurang, hotell, lokal försäljning).

Produktion av svin och fågel bör inkluderas i beräkningen eftersom dessas klimatpåverkan bara är 1/5 av nötboskap och får. Också vilt, ren och fisk bör utnyttjas maximalt då deras klimatpåverkan är nära 0.

Nordiska Ministerrådet har tillsammans med SLU och NGO-organisationer tagit fram ett förslag utifrån ovanstående linje. Förslaget bygger på att Norden som helhet genom själv-försörjning föder sin befolkning inklusive energiproduktion för jordbrukets eget behov. Det visar sig fullt möjligt, men innebär en väsentligt sänkt avkastning och inkluderar bara 2 kött-måltider per vecka och person.

På liknande sätt skulle man kunna ta fram ett scenario för enbart Sverige där klimatnytta och behovet av betade landskap är det primära och där men tillåter varierande grad av import för att öka avkastningen eller minska behovet av nötkreatur och får.

Internationell handel med livsmedel är i praktiken en nödvändighet för att tillgodose behovet av föda för världens 5 miljarder människor som lever i städer och för behovet av livsmedel till områden som saknar egen produktion tillräcklig grad. Hit hör hela den subarktiska delen av världen liksom norra delen av den tempererade zonen samt betydande delar av andra områden också inkl. öknar, halvöknar, stäpper och bergsområden.

Motion 229:

Sveriges självförsörjning av livsmedel måste öka

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Agneta Liljesköld

E-post: agnetalj@gmail.com

Sammanfattning: Produktionen av animaliska och vegetabiliska livsmedel måste öka så att Sverige i högre grad kan bli självförsörjande Om människor ges möjlighet att starta egen verksamhet, finns goda möjligheter till detta. Samverkan kunde ske med kommunerna som kan fördela sttatlige medel till lantbrukaren och köper in jordbruksmaskiner som lantbrukaren får hyra för att de ska få ned sina kostnader och kunna driva ett livskraftigt jordbruk med en hållbar ekonomi

Föreslagna åtgärder: Sveriges regering måste genom politiska styrmedel öka Sveriges självförsörjning vad gäller livsmedel föe att minsak sårbarheten och risk för matbrist i händelse av kris. En sådan förändring kan komma att kräva förändringar i det regelverk som ligger till grund för EU:s nuvarande jordbrukspolitik. Sådana förändringar skall Sveriges regering kräva och arbeta aktivt för

Motiv och bakgrund: Sverige är mycket sårbart i händelse av kris eller krig . Orsaken är att vi importerar en så stor del av våra livsmedel. Vi importerar ungefär 50 procent av våra livsmedel Vi skulle förmodligen bara kllara oss i en vecka med de livsmedel som finns i Sverige om en kris eller krig bryter ut någonstans i världen. Så begränsade är lagren för närvarande.Myndigheten för samhällskydd och beredskap MSB beräknar att så länge kan svenska hushåll överleva om importen skulle minska eller förhindras Världens befolkning ökar samtidigt som jordbruksmarken minskar på grund av bl.a. klimatförstörelsen. Vi kan inte räkna med att få vår mat odlad i andra länder hur länge som helst

Motion 230: **Inför förbud mot att slänga livsmedel i butiksledet**

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Eva Lundqvist, Karin Sundby

Organisation: Föreningen Svinnlabbet

E-post: karinsundby77@gmail.com

Sammanfattning: En tredjedel av vår globala livsmedelsproduktion slängs. Många goda initiativ driver på för att skapa en förändring och minska vårt matsvinn, men det räcker inte. Mer kraftfulla åtgärder måste till; ett förbud mot att slänga livsmedel i butik skulle leda till en snabb förändring och ge ringar på vattnet till övriga delar av livsmedelskedjan.

Föreslagna åtgärder: Införande av förbud mot att slänga livsmedel i butiksledet.

Motiv och bakgrund: För att försörja jordens växande befolkning till år 2050 måste den globala matproduktionen öka med 60% (1). Samtidigt blir en tredjedel av den globala matproduktionen matsvinn; mat som skulle räcka till att försörja 3 miljarder människor (2). Det enorma globala matsvinnet innebär världens möjlighet, det handlar om att effektivt utnyttja de resurser vi har.

Frankrike blev år 2016 första landet i världen att förbjuda införa ett förbud för matbutiker att slänga livsmedel. Maten ges istället till behövande. Lagen innebär ett förbud mot att slänga livsmedel som inte passerat sitt bäst-före-datum, inte heller får butiker förstöra mat för att på så sätt förhindra att folk att hämta mat från butikens containrar. Matbutiker som bryter mot lagen riskerar dryga böter (3).

Matsvinn finns i hela livsmedelskedjan; det saknas tydliga incitament för mataktörer att på allvar tackla frågan. Det blir allt vanligare att vidta åtgärder som t ex prissänkningar och förädling av olika slag, men åtgärder som innebär att maten tas tillvara kan ibland vara dyrare (eller mer tidskrävande) än om maten slängs. För att få till en verklig förändring behövs kraftfullare åtgärder. Ett liknande förbud som det i Frankrike skulle påskynda kreativa lösningar och ge ringar på vattnet i hela livsmedelskedjan.

Vi föreslår därför att riksdagen beslutar om ett förbud mot att slänga livsmedel i butiksledet.

1 Max Troell, Stockholm Resilience Center, pers. komm., 2016-11-01.

2 www.feedbackglobal.org 2016-12-20.

3 <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/nu-blir-det-forbjudet-for-franska-butiker-att-kasta-bort-mat>

Motion 238: **Köttkonsumtionen måste minska**

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ida Woxlin

E-post: idawoxlins@hotmail.com

Sammanfattning: Dagens köttproduktion/konsumtion påverkar miljön enormt negativt, men även vår hälsa, djuren och världens befolkning i övrigt.

Föreslagna åtgärder: Att Sveriges riksdag och regering tar matens (i detta fall köttets) klimat samt övriga påverkan på allvar

Att Sveriges riksdag och regering gör upp en tydlig plan för hur köttkonsumtionen i Sverige ska minskas, t.ex. servera mer vego i skolor, på sjukhus, med mera

Att Sveriges riksdag och regering jobbar och prioriterar denna fråga på ett aktivt sätt

Motiv och bakgrund: Köttkonsumtionens miljöpåverkan är ohållbar. Maten står för ca 25 % av medelsvenskans klimatpåverkan (Naturvårdsverket, 2008) och det livsmedel som har störst miljöpåverkan är köttet. Vi behöver minska köttkonsumtionen för miljöns skull, men för ett effektivt och prioriterat arbete för detta tror jag att det krävs en helhet där riksdagen/regeringen kan se att en minskad köttkonsumtion kommer gynna Sverige och världen på flera plan.

Enligt en rapport från Oxford, publicerad i Proceedings of National Academy of Sciences global skulle en global övergång till en växtbaserad kost kunna spara 700-1000 miljarder dollar per år i minskade sjukvårdskostnader samt att det bedöms att drygt åtta miljoner människoliv årligen ska kunna räddas. Växthusutsläppen från matsektorn beräknas dessutom kunna reduceras med över två tredjedelar. I dag äter vi svenskar i genomsnitt så mycket kött att vi ökar risken för tarmcancer, bröstcancer, diabetes, övervikt och hjärt- och kärlsjukdomar. Bland annat Världscancerfonden, Livsmedelsverket och Jordbruksverket rekommenderar att vi minskar animaliekonsumtionen av hälsoskäl.

Världshälsoorganisationens internationella cancerforskningsinstitut IARC har dragit slutsatsen att processat kött är säkert cancerframkallande, medan rött kött ska klassas som cancerframkallande med mycket hög sannolikhet. Köttkonsumtionen påverkar dock inte endast köttätande människors hälsa negativt, utan även människor i världens fattigaste länder som får svälta för att vi i Europa importerar så pass mycket djurfoder - vilket hänger ihop med klimatpåverkan det ger. Enligt SMMI svälter idag en miljard människor. En miljard människor dör av svält, men det är inte på grund av egentlig matbrist. Vi producerar idag mat nog för att mätta 12 miljarder människor - problemet är att vi använder maten för att föda djur som sedan ska bli kött till rika människor. Detta är mat som utan problem hade kunnat mätta och försörja världens fattiga, men som istället importeras (och förstör miljön) till köttdjur.

Dagens köttproduktions/konsumtions konsekvenser är alltså att både klimat, människor och djur får lida - vilket egentligen är helt i onödan då en minskad köttproduktion skulle bidra med så mycket gott för världen och vårt klimat i helhet. En minskad köttkonsumtion behövs för att:

- Uppnä världens miljömål
- Öka en god hälsa i samhället och därmed minskade sjukhuskostnader
- Minska fattigdom och svält
- Minska djurens lidande

Allt hänger ihop och återkommer på ett eller annat sätt till klimat. Vi behöver en förändring NU och den förändringen kan vi inte göra själva utan stöd från riksdag/regering!

Lösningen på detta hänger till stor del på riksdagen/regeringens arbete för att införa en vegonorm i samhället, vilket på ett enkelt sätt skulle kunna vara att börja servera mer vego i t.ex. skolor och sjukhus mm. samt öka kunskapen om den växtbaserade kostens fördelar samt om köttproduktionens konsekvenser. Människor behöver bli mycket mer medvetna om köttets påverkan på världen för att aktivt börja göra skillnad i sin egna vardag, vilket är det som kommer göra den stora skillnaden i slutändan.

Motion 251: **Särskilt stöd till ekologisk odling**

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Agneta Liljesköld

E-post: agnetalj@gmail.com

Sammanfattning: Det behövs en reformerad jordbrukspolitik, dels för folkhälsans skull men också på grund av en allt större efterfrågan på ekologiska produkter. Böndernas svårigheter att få lönsamhet i sitt jordbruk när de vill odla ekologiskt är ett problem

Föreslagna åtgärder: Regeringen ska ge öronmärkta subventioner för ekologisk odling
Stödet måste öka för att kunna tillgodose den ökande efterfrågan på ekologiska livsmedel
Omsorgen om människors hälsa gör det nödvändigt att förbättra villkoren för ekologisk odling

Motiv och bakgrund: Efterfrågan på ekologiska livsmedel ökar hela tiden men tillgången på dessa är inte lika stor på grund av böndernas svårigheter att få lönsamhet i jordbruket. Ge Sveriges bönder större möjligheter till ekologisk odling genom att ge statliga riktade subventioner till dem som vill inrikta sin produktion på ekologiska livsmedel. Det finns idag möjlighet att ansöka om medel för ekologiskt bruk inom landsbyggsprogrammet. Storleken på ett sådant särskilt stöd för omställning har vi i Sverige möjlighet att bestämma nationellt inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Stödet måste växa så att bredden och ökningen kan tillgodose en ökande konsumtion. Detta också med hänsyn till folkhälsan. Studier har visat i flera år att bekämpningsmedel mot skadedjur på grödorna hamnar i livsmedlen och påverkar människors hälsa negativt. Det är nödvändigt att utvidga ett särskilt stöd med höga statliga subventioner för de lantbrukare som satsar på ekologiskt jordbruk

Motion 253: **Jord- och skogsbrukspolitik behöver förändras för försörjning o klimatmål**

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ingegerd Kjellberg

E-post: ingegkj@telia.com

Sammanfattning: Om inte klimatmålet +1,5 grader C klaras kommer stora delar av jorden att bli obebodlig och skördar kommer att minska. Det resulterar i enorma flyktingströmmar. Enligt UNHCR kommer år 2050 mellan 250 miljoner-1 miljard klimatflyktingar annars att finnas i världen. Enl. UNCCD lever 2,6 miljarder människor på jordbruk. Över hälften av åkermarken är påverkad av markförstörelse och försämras stadigt för 1,5 miljarder människor i över 100 länder. Enl. FAO riskerar Afrika att fram till år 2030 förlora två tredjedelar av sin bördiga åkermark till torra öknar. Det moderna jordbruket utarma jorden.

Föreslagna åtgärder: Förändrad jord- och skogsbrukspolitik är viktig för att vi ska klara klimatmål och försörjning
och förhindra att massor av människor tvingas bli klimatflyktingar.

Motiv och bakgrund: Det moderna jordbruket har under många år utarmat jordarnas bördighet genom storskaliga, ensidiga odlingar, genom konstgödning och bekämpningsmedel. Det har lett till föroreningar av vattendrag genom övergödning och bekämpningsmedelsrester och kraftigt decimerat insekter som behövs för pollinering.

Lösning: Mer skonsamma brukningsmetoder behöver införas, t.ex. utifrån kunskap om agroforestry och permakulturodling där träd/buskar och växter odlas tillsammans och stärker varandra, växtföljd varierar och ett rikt insektsliv gynnas. Jordens bördighet kan ökas genom biokol och naturgödsel. Barmark undviks som annars leder till stora koldioxidutsläpp. Olika tidningsartiklar är källmaterial.

Motion 257:

Inför vegetarisk mat minst en dag i veckan

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Anna Formgren, Emelie Lindholm

E-post: anna.formgren@hotmail.com

Sammanfattning: Vi äter för mycket kött, det förstör miljön och eftersom det förstör hälsan kostar det också pengar för staten. Det förstör miljön eftersom produktionen släpper ut mycket koldioxid dessutom förorenar det vatten. Vegetarisk mat har tillsammans med en i övrigt hälsosam livsstil visats minska risken för hjärt- och kärlsjukdomar. Därför borde 20 procent av den mat kommunerna serverar alltid vara vegetarisk.

Föreslagna åtgärder: Inför vegetarisk dag minst en dag i veckan på alla de kommunala instanserna som skola och äldreboende.

Motiv och bakgrund: Kommunerna är mest berörda eftersom det är dem som ansvarar för omhändertagande av barn och äldre, vilket är grupper som behöver serveras mat.

I nuläget är vegetarisk mat ett alternativ man kan be om istället för en naturlig del av alla berördas kost så som fisk och kött är idag.

Referenser

<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/mat-och-jordbruk/kottguiden/kott-och-vattenatgang/1628881-wwfs-kottguide-kottets-vattenavtryck>

https://www.hjart-lungfonden.se/Documents/Rapporter/Sammanfattning_kostnader_hjartkarlsjukdom_2010.pdf

<http://www.lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Klinisk-oversikt/2014/03/Vegetarisk-mat-ar-bra--aven-for-sma-barn/>

<https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/maltider-i-var-d-skola-och-omsorg/fakta-om-offentliga-maltider>

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/begransadklimatpaverkan/kottochklimat.4.32b12c7f12940112a7c800011009.html>

Bilaga finns [online](#) till denna motion